

Анастасія Попова,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Бердянського державного педагогічного університету

УДК 378.091:364-43]:364-3(71)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОВІНЦІЇ КАНАДИ ОНТАРІО

Анотація. У статті визначено окремі аспекти системи професійного розвитку соціальних працівників-практиків у провінції Канади Онтаріо на основі Програми безперервної компетенції. Схарактеризовано загальну структуру професійних організацій Канади у галузі соціальної роботи, яка опікується системою професійного розвитку. Визначено, що до неї відносять фахові (національні та провінційні) та освітні організації, основною метою діяльності яких є створення стандартів професійної діяльності та забезпечення якості системи соціального обслуговування. Проаналізовано загальну структуру Програми безперервної компетенції соціальних працівників в Онтаріо.

Ключові слова: професійний розвиток, соціальний працівник, соціальна робота, Канада, Онтаріо.

Abstract. The article identifies some aspects of the social workers-practitioners' professional development system in the province of Ontario (Canada), which is based on the Continuing Competence Program. The general structure of professional organizations of Canada in the field of social work, which takes care of the system of professional development in this sphere, is characterized. It is determined that it includes professional (national and provincial) and educational organizations, the main purpose of which is to create standards of professional activity and ensure the quality of social services. The general structure of the Ontario Continuing Competence Program for Social Workers is analyzed.

Key words: professional development, social worker, social work, Canada, Ontario.

Соціальний працівник належить до типу професій «людина-людина», що обумовлює його постійну взаємодію із соціумом, і зокрема, передбачає необхідність постійного професійного вдосконалення і зростання. Оскільки, процес розвитку суспільства і зміни, що відбуваються у політичній, економічній і соціальній системах впливають на особистість і її умови життєдіяльності, а людина є головним суб'єктом соціальної роботи, важливим є створення умов для освіти впродовж життя для фахівців соціальної сфери, яка є важливою складовою професіоналізму соціальних працівників.

На часі, в Україні функціонує розгалужена мережа коледжів та університетів, які здійснюють професійну підготовку соціальних працівників,

однак відсутня система професійного розвитку і сертифікації фахівців із соціальної роботи після закінчення закладу освіти, що призводить до низької якості надання соціальних послуг, зниження престижу професії, і зокрема, професійної освіти в цілому. У цьому аспекті особливої актуальності набуває вивчення досвіду системи професійного вдосконалення соціальних працівників у провінції Канади Онтаріо, яка офіційно і законодавчо оформлена і сприяє підвищенню рівня надання соціальних послуг для населення та підняттю престижу соціальної роботи як фахової діяльності.

Як показало наше вивчення, процес становлення соціального працівника як фахівця та проблеми післядипломної освіти розкрито у наукових дослідженнях та монографіях багатьох вітчизняних (Р. Вайноле, І. Звереві О. Карпенко, Н. Клименко, О. Крокінської, В. Курбатова, В. Поліщук В. Сластьоніна, Н. Шмельової та ін.) і зарубіжних (Г. Вільфінг (Австрія), М. Баркер, М. Доуел, С. Шадлоу (Велика Британія), Ф. Зайбель, Д. Герінг, (Німеччина), Ю. Змагальський, Є. Маринович-Гетка, О. Камінський (Польща), В. Бочарова, Ю. Василькова, Ю. Галагузова, З. Гилязова, І. Зимня (Російська Федерація), Ч. Казетта, Дж. Раймонд, А. Кадушкін (США), І. Валліман (Швейцарія) та інші) науковців. У Канаді різні аспекти професійного розвитку соціальних працівників висвітлюють такі автори: Ф. Тернер, К. Джонс, Дж. Фолі, Дж. Джеймс, Б. Геро, Дж. Левайн, Дж. Мейнс, Р. Тодрес, Е. Лайтман, М. Гілберт, Г. Міллер, Г. Спечт, Р. Скідмор, М. Теккерей, Д. Брешик та ін.

Однак, результати бібліографічного аналізу дають підстави стверджувати, що різні аспекти системи професійного розвитку соціальних працівників у провінції Канади Онтаріо не були предметом окремого дослідження. Водночас вивчення досвіду цієї провінції становить значний науковий інтерес і є важливим джерелом осмислення й творчого використання його конструктивних ідей у вітчизняній освітній теорії і практиці.

Система соціальної роботи та професійного розвитку фахівців соціальної роботи в Канаді має свою специфіку, яка обумовлюється географічним становищем, поділом її на провінції (Альберта, Британська Колумбія, Манітоба, Нова Шотландія, Нью-Брансвік, Ньюфаундленд і Лабрадор, Онтаріо, Острів Принца Едварда, Квебек, Саскачеван, Північно-західні території, Юкон, Нунавут), високим ступенем децентралізації провінцій, наявністю організаційних та регулюючих органів (коледжів) соціальної роботи і потужною діяльністю професійних організацій.

Система професійних організацій у галузі соціальної роботи, яка опікується системою професійного розвитку поділяється на 2 основні типи: фахові та освітні. До фахових організацій належать національні, як-от Канадська асоціація соціальних працівників (Canadian Association of Social Workers (CASE) та Канадська рада регуляторів соціальної роботи (Canadian Board of Social Work Regulators (CCSWR); провінційні та територіальні організації соціальної роботи, зокрема Альбертський коледж соціальних працівників (Alberta College of Social Workers), Асоціація соціальних працівників Північної Канади (Association of Social Workers of Northern

Canada (ASWNC), Асоціація соціальних працівників Британської Колумбії (BC Association of Social Workers), Коледж соціальних працівників Манітоби (Manitoba College of Social Workers), Асоціація соціальних працівників Нью-Брансвіка (New Brunswick Association of Social Workers), Асоціація соціальних працівників Нью-Фундленда і Лабрадора (Newfoundland and Labrador Association of Social Workers), Асоціація соціальних працівників Нової Шотландії (Nova Scotia Association of Social Workers), Асоціація соціальних працівників острова Принца Едуарда (Prince Edward Island Association of Social Workers), Асоціація соціальних працівників Онтаріо (Ontario Association of Social Workers), Професійний орден соціальних працівників Квебеку (Quebec: Ordre professionnel des travailleurs sociaux du Québec), Асоціація соціальних працівників Саскачевана (Saskatchewan Association of Social Workers). До освітньої професійної організації у галузі соціальної роботи належить Канадська асоціація освіти соціальної роботи (Canadian Association for Social Work Education (CASWE)).

Оскільки професія соціальної роботи законодавчо регулюється провінціями, у яких представлені територіальні професійні організації соціальної роботи, кожна провінція має свій організаційний та регулюючий орган (коледж), який обирає одного члена до правління Канадської асоціації соціальних працівників (CASW). Регулювання цих організацій знаходиться під управлінням Канадської ради регуляторів соціальної роботи (CCSWR). Провінційні та територіальні професійні організації у галузі соціальної роботи на місцевому рівні регулюють різні аспекти фахової діяльності: від законодавчого забезпечення системи соціальної роботи в провінції та якості системи соціального обслуговування та соціального захисту населення до професійного ліцензування діяльності соціальних працівників та системи їх професійного вдосконалення. Освітня організація у галузі соціальної роботи Канадська асоціація освіти соціальної роботи (Canadian Association for Social Work Education (CASWE)) об'єднує усі університетські факультети, школи та кафедри у галузі соціальної роботи та провінційні професійні організації у цій галузі.

Цікавим досвідом для системи професійного розвитку соціальних працівників є діяльність професійного об'єднання соціальних працівників Асоціації соціальних працівників у провінції Онтаріо (Ontario Association of Social Workers) та регулюючого органу соціальних працівників та працівників соціальних служб в Онтаріо Коледжом соціальних працівників та працівників соціальних служб, який функціонує на підставі Закону про соціальну роботу та соціальне обслуговування (Social Work and Social Service Work Act). У співпраці професійна організація і коледж працюють за напрямками реєстрації та відповідності кваліфікаційним і професійним стандартам соціальних працівників; захисту суспільних інтересів від некваліфікованих, некомпетентних або непридатних практиків у галузі соціальної роботи професійного розвитку соціальних працівників відповідно до Програми безперервної компетентності, яка становить значний інтерес для національної практики професійного розвитку соціальних працівників і може бути використана

як її основа (Continuing Competence Program) [1, 2].

Програма безперервної компетентності (Continuing Competence Program (CCP)) є офіційною, обов'язковою, щорічною програмою сертифікації соціальних працівників (крім тих, хто має пенсійний клас свідоцтва про реєстрацію) у провінції Канади Онтаріо, і включає тих, хто зараз не практикує, зокрема перебуває у декретній відпустці або лікарняних. Її основна мета – сприяння забезпеченню якості професійної діяльності у галузі соціальної роботи та соціального обслуговування, а також заохочення соціальних працівників-практиків постійно вдосконалювати свою професійну майстерність. Це один із способів виконання Коледжем соціальних працівників та працівників соціальних служб свого мандату із захисту прав громадськості на отримання якісних послуг.

Оскільки, відповідно до Положення про реєстрацію (Registration Regulation), прийнятого відповідно до Закону Канади про соціальну роботу та соціальне обслуговування (Social Work and Social Service Work Act) усі практикуючі соціальні працівники в Онтаріо повинні бути офіційними членами Коледжу соціальних працівників та працівників соціальних служб і щорічно надавати докази професійної придатності щодо здійснення соціальної роботи чи роботи з соціального обслуговування відповідно до керівних принципів, встановлених Коледжем провінції Онтаріо [3]. Доказом професійної придатності є порт фоліо, складене в рамках Програми безперервної компетентності (Continuing Competence Program (CCP)), відсутність якого є офіційною причиною відсторонення від виконання професійних зобов'язань.

Виходячи з моделі освіти дорослих, Програма безперервної компетентності (Continuing Competence Program (CCP)) вимагає від практикуючих соціальних працівників щороку переглядати стандарти практики; проходити самооцінку на основі цих принципів; ставити цілі та здійснювати навчальну діяльність (участь у професійних курсах або майстер-класах (онлайн або особисто), відвідування лекцій та навчання без відриву від роботи, проведення досліджень, вивчення та аналіз наукових та практико-орієнтованих статей у журналах, нагляд за студентами або виконання обов'язків членів правління професійної асоціації чи іншої організації) на основі їх самооцінки.

Участь у щорічній Програмі безперервної компетентності (Continuing Competence Program (CCP)) передбачає основний етап та додатковий. Основний етап складається з чотирьох кроків: 1-й крок – це перегляд етичного кодексу та стандартів практики та інших документів, що регулюють практику соціальної роботи в Канаді та провінції Онтаріо; 2-й крок – здійснення самооцінки за технологією SAT, яка передбачає визначення своїх слабких професійних сторін та професійних інтересів, рекомендації колег щодо необхідності професійного вдосконалення; 3-й крок спрямований на розроблення і виконання плану професійного розвитку

відповідно до здійсненої самооцінки; 4-й крок – заповнення необхідних документів, систематизація отриманих результатів, складання порт фоліо. Додатковий етап передбачає ознайомлення з інформацією, яка є важливою для професійної діяльності соціальних працівників у конкретному календарному році [1]. Так, зокрема, у 2021 році усі соціальні працівники-практики мають ознайомитися з інформаційними матеріалами за наступною тематикою «Етичні та компетентні відповіді на античорний расизм», «"Вони" мені сказали! Власність вашої професійної відповідальності, «Топ 6 роздумів щодо віртуальних послуг», «Роздуми щодо використання комунікаційних технологій на практиці», «Практика та політика комунікаційних технологій для цифрового світу».

Такий підхід до організації системи професійного розвитку сприяє тому, що соціальні працівники-практики завжди володіють сучасною інформацією щодо можливостей власної професійної діяльності, періодично здійснюють самоконтроль своїх професійних навичок, і дозволяє підвищувати престиж професії і якість надання соціальних послуг.

Отже, практика професійного розвитку соціальних працівників у провінції Канади Онтаріо є чітко врегульованою законодавством, професійними організаціями у галузі соціальної роботи, які мають великий вплив на практику професійної діяльності у цій галузі, та територіальними регулюючими органами (коледжами) і передбачає систематичну щорічну уніфіковану програму підвищення кваліфікації соціальних працівників-практиків побудовану на принципі індивідуальної освітньої траєкторії. Такий підхід до організації системи професійного розвитку соціальних працівників є індикатором якості надання соціальних послуг і створює можливості для реалізації права кожного громадянина Канади і мешканців Онтаріо на якісне соціальне обслуговування. Дана стаття не вичерпує усіх аспектів дослідження цієї проблеми, тому вбачаємо перспективи подальших досліджень у більш глибокому вивченні системи професійного розвитку соціальних працівників у всіх провінціях Канади та виокремленні конструктивних ідей для впровадження у національну практику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Continuing Competence Program [Electronic resource] : official website / The Ontario College of Social Workers and Social Service Workers. – 2021. – Regime of access: <https://www.ocswssw.org/the-continuing-competence-program/general-information-csp/> (дата звернення: 29.09.2021). – Title from the screen
2. General information[Electronic resource] : official website / The Ontario College of Social Workers and Social Service Workers. – 2021. – Regime of access: <https://www.ocswssw.org/about-us/general-information/> (дата звернення: 30.08.2021). – Title from the screen
3. Social Work and Social Service Work Act[Electronic resource] : official website /

Gavernment of Ontario. – 1998. – 31 p. Regime of access:
<https://www.ontario.ca/laws/statute/98s31>(дата звернення: 29.09.2021). – Title from the
screen